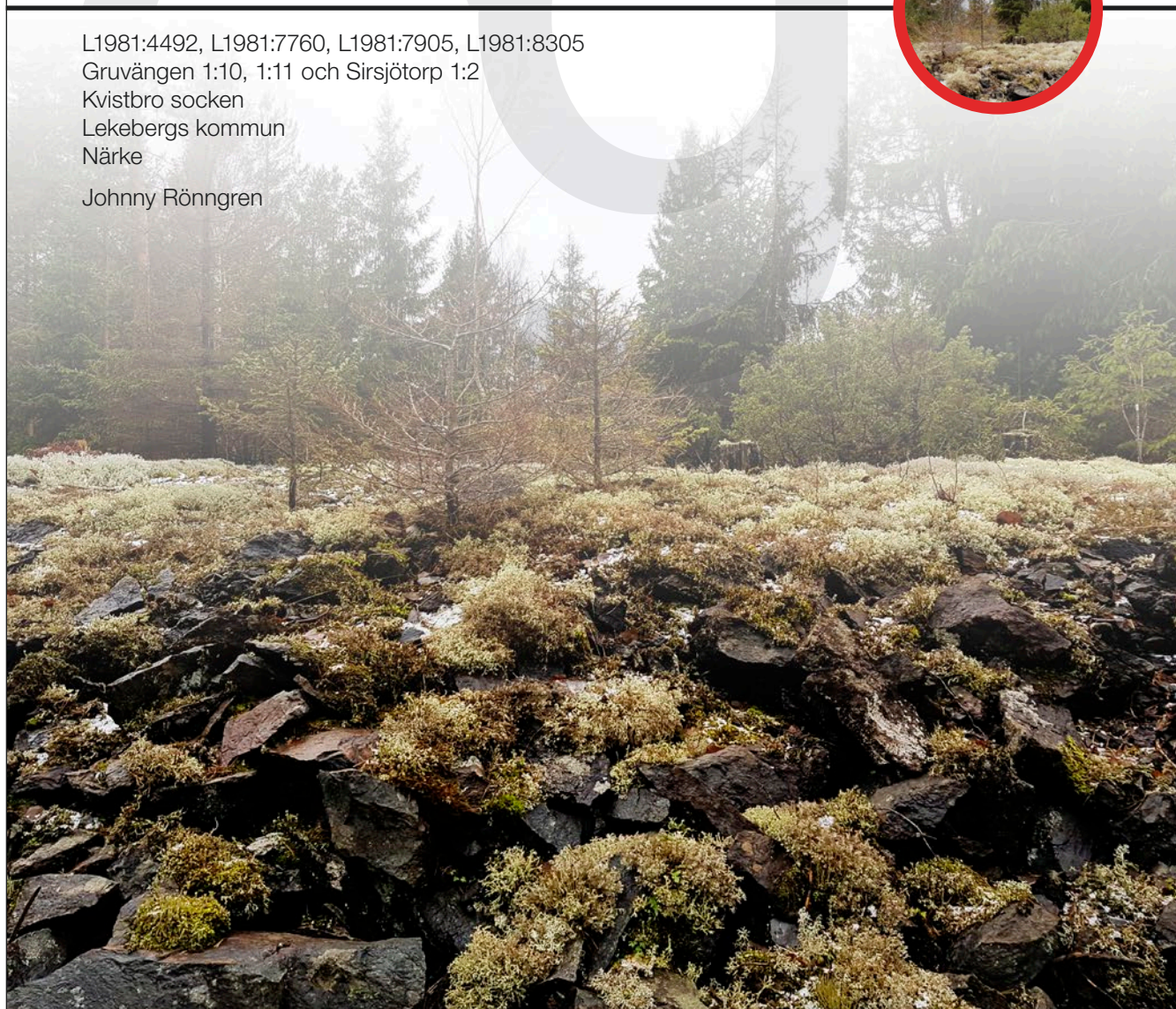

Gruvor och en koja i Kronoberget, Kilsbergen

L1981:4492, L1981:7760, L1981:7905, L1981:8305
Gruvängen 1:10, 1:11 och Sirsjötorp 1:2
Kvistbro socken
Lekebergs kommun
Närke

Johnny Rönngren

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB

Radiatorvägen 11, 702 27 Örebro

Telefon 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se

arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

*Översiktskarta över Örebro län med platsen för
Kronoberget markerad i rött.*

© 2019 Arkeologgruppen AB
Arkeologgruppen rapport 2019:24

Författare	Johnny Rönngren
Grafisk form	Nina Balknäs
Kvalitetsgranskning	Annica Ramström
Omslagsfoto	Varphög i gruvområdet Rymningen (L1981:7905).
Foto	Arkeologgruppen AB om inte annat anges i figurtexten.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriet Dnr R50223371_180001

ARKEOLOGGRUPPEN AB, RAPPORT 2019:24

ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING
I FORM AV SCHAKTNINGSÖVERVAKNING

Gruvor och en koja i Kronoberget, Kilsbergen

L1981:4492, L1981:7760, L1981:7905, L1981:8305

Gruvängen 1:10, 1:11 och Sirsjötorp 1:2

Kvistbro socken

Lekebergs kommun

Närke

Johnny Rönngren

Lst dnr 431-2304-2018

Tekniska och administrativa uppgifter

Län	Örebro
Kommun	Lekeberg
Landskap	Närke
Socken	Kvistbro
Fastigheter	Gruvängen 1:10 och 1:11 samt Sirsjötorp 1:2.
Fornlämningsnummer	L1981:4492, L1981:7760, L1981:7905, L1981:8305
Lämningstyp	Gruvområden
Datering	Historisk tid

Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning
Länsstyrelsens beslutsdatum	2018-10-05
Länsstyrelsens diarienummer	431-2304-2018
Arkeologgruppens projektnummer	Ag2018_35

Projektledare	Johnny Rönngren
Fältpersonal	Johnny Rönngren

Undersökningstid	2018-12-04 och 2018-12-17
Exploateringsyta	225 löpmeter genom fornlämning
Undersökt yta	86 m ² , 57 löpmeter
Inmätningsteknik	Handhållen GPS
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH 2000

Arkiv

Arkivmaterial förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Digitalt arkiv

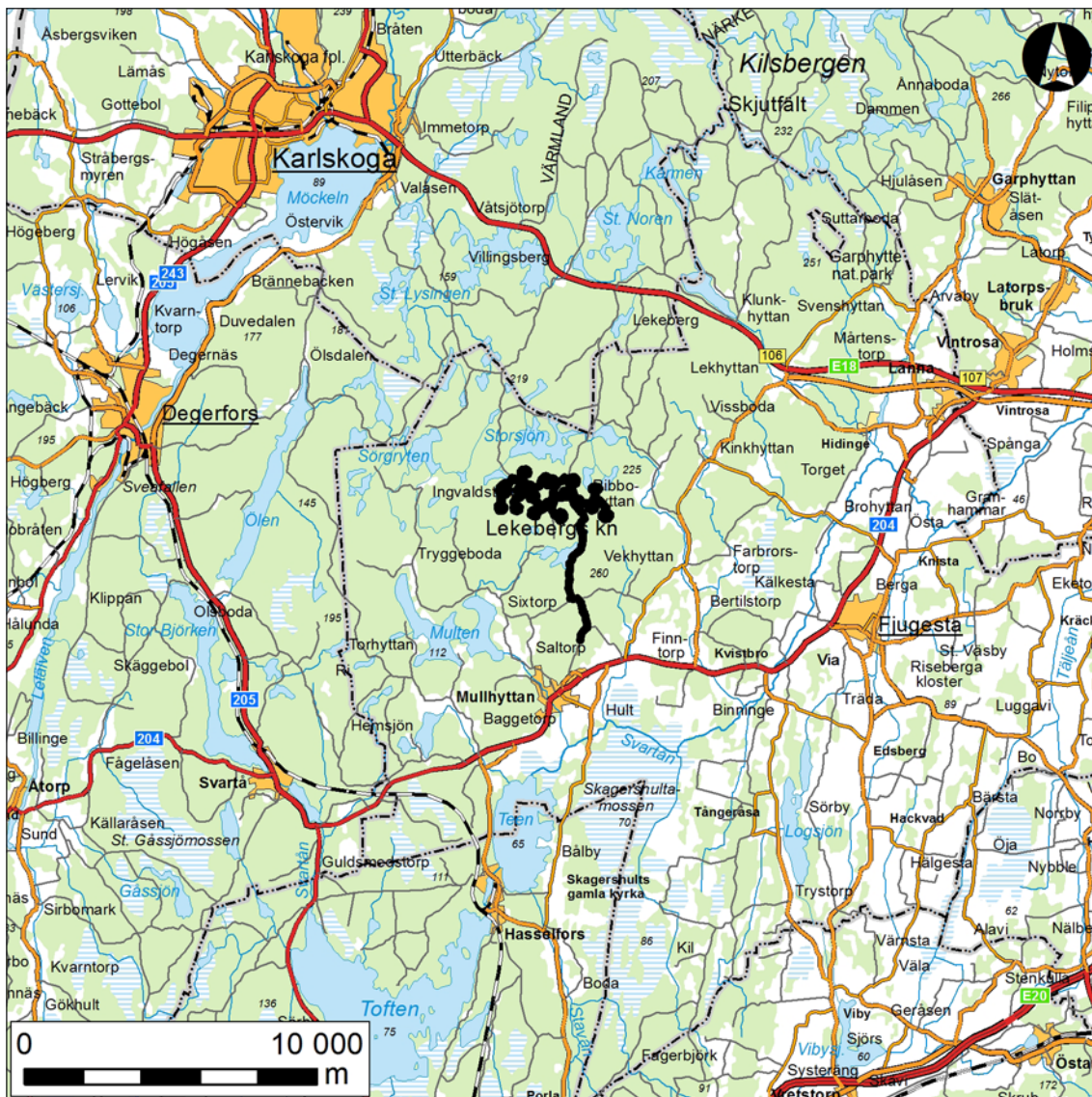
Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Fynd

Inga fynd tillvaratogs.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Inledning	6
Bakgrund och kulturmiljö	6
Tidigare undersökningar	9
Syfte och frågeställningar	9
Metod	10
Resultat	12
Objekt 1: L1981:7760 (Kvistbro 220:1) - gruvområde "Lundagruvorna" ...	13
Objekt 2: L1981:4492 (Kvistbro 84:1) - gruvområde "Lundagruvorna"	15
Objekt 3: kolarkoja – husgrund, historisk tid	16
Objekt 4: L1981:8305 (Kvistbro 79:1) – gruvhål "Sirsjötorpgruvan"	19
Objekt 5: gruvhål	20
Objekt 6: L1981:7905 (Kvistbro 76:1) – gruvområde "Rymningen"	22
Tolkning	24
Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen	25
Referenser	26
Bilagor	27
<i>Bilaga 1. Schakttabell</i>	27
<i>Bilaga 2. Anläggningstabell</i>	28

Figur 1. Karta över trakten kring Kronoberget med den aktuella ledningsdragningen markerad med svart. Skala 1:250 000.

Sammanfattning

Inför att en omkring 6 kilometer lång starkströmskabel skulle dras mellan Mullhyttan och Kronobergets vindkraftpark i Lekebergs kommun utfördes en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning. Kabeln skulle dras genom fyra gruvområden (L1981:7905, L1981:8305, L1981:4492, L1981:7760) i Kvistbro socken. De var registrerade i Fornsök som övrig kulturhistoriska lämningar men kom att omvärderas till fornlämningar då de figurerade i skriftligt källmaterial från 1700-tal och tidigt 1800-tal.

Vid arbetet påträffades två nya lämningar i form av ett gruvhål (objekt 5) och en kolarkoja (objekt 3).

En mindre justering av ytan till L1981:7760 har föreslagits då en varpstenshög påträffades strax väster om dess västra begränsning.

Vid gruvområdena L1981:4492 och L1981:8305 påverkades inte antikvariska lämningar av ledningsdragningen varför inga, eller enbart ett fåtal schakt grävdes inom de ytorna.

En varphög och yttäckande lager med varpsten påträffades vid schaktning inom områdena L1981:7905 och L1981:7760.

Inledning

Ellevio skulle anlägga en större vindkraftpark med 16 stycken vindkraftverk på Kronoberget i Lekebergs kommun. Kronoberget är beläget i Kilsbergen som utgörs av en 50 kilometer lång bergskam som sträcker sig i nordöstlig-sydvästlig riktning vid gränsen mellan Värmland och Närke.

Mellan vindkraftparken och Mullhyttan skulle en starkströmskabel nedgrävas längs en sträcka om 6 kilometer som på fyra platser skulle komma att beröra fyra gruvområden.

Arkeologgruppen AB fick i uppdrag av Länsstyrelsen i Örebro län att utföra en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning av de berörda gruvområdena. Arbetet utfördes den 4 och 11 december och bekostades av Ellevio AB. Beslut i ärendet fattades den 5 oktober 2018 av Länsstyrelsen i Örebro län.

Figur 2. Utsikt från skogsstigen nedför Trollkarlsklinten. Foto från norr.

Bakgrund och kulturmiljö

Bland de högst belägna topparna i Kilsbergen i Lekebergs kommun påträffas ett pärlband av gruvområden och gruvhål som sträcker sig längs med Kilsbergens nordöstliga-sydvästliga sträckning. Fornlämningsbilden domineras av gruvor och de industriella lämningar som uppstått i samband med gruvdriften såsom malmvägar, hyttor, husgrunder, kolbottnar, kolarkojor och inte minst alla gruvhål och varphögar. I området kring Lekeberg påträffas gruvorna uppe på Kilsbergens höjder och slänter medan de flesta av dess hyttor uppstod vid bergens fot, där vattendragen från Kilsbergen rann ned och gav kraft åt bälgar och hammare. Bergen gav på detta vis både malm och vattenkraft till hyttorna.

Figur 3. Ledningssträckan löper från Mullhyttan i söder till de planerade vindkraftverken på Kronoberget. På fyra platser passerade ledningssträckan fyra gruvområden. Skala 1:30 000.

Figur 4. Utdrag ur häradsekonomska kartan från åren 1864–67 som bland annat visar Sirsjötorps ägor och Kronobergets allmanning. Den svarta cirkeln markerar platsen för Lundagruvorna (objekt 1 och 2).

Gruvområdena som berördes av den aktuella undersökningen utgörs av fyra gruvor: Rymningen längst i söder (L1981:7905), Sirsjösgruvan (L1981:8305) 1 kilometer norr om Rymningen och Lundagruvorna längts i norr (L1981:4492, L1981:7760). Medan Sirsjösgruvan utgjorts av ett ensamt 7×6 meter stort gruvhål, utgörs Rymningen och Lundagruvorna av större gruvområden. Rymningen längst i söder i de så kallade Järnskogarna, är ett 230×40–110 meter stort område med ett flertal gruvhål, varav det största mäter 25×10 med ett djup ned till vattenytan på 10 meter. I områdets västra del där en väg från söder löper in i gruvområdet finns en omkring 20×30 meter stor varpstenshög med lämningar efter tre inbyggda hus i varpstenen. Mitt i gruvområdet finns även ett gränsmärke (L1981:7811) och lämningar efter lägenhetsbebyggelse (L1981:7818).

De äldsta kartorna över området är tillkomna under 1860-talet då häradskartorna upprättades i länet (RAK 1864-67). Både Rymningen och Lundagruvornas gruvområden finns utmärkta. Rymningen och Sirsjötorpsgruvan är belägna inom Sirsjötorps ägor. Gruvområdet Rymningen tillhörde byn Ingvaldstorps allmanning.

Tidigare undersökningar

Inför vindkraftparkens anläggande har en arkeologisk utredning etapp 1 utförts följt av en arkeologisk utredning etapp 2.

Vid den arkeologiska utredningens etapp 1 undersöktes ett område om 55 hektar varvid omkring 20 lämningar påträffades. Det rörde sig främst om lämningar kopplade till skogs- och gruvsdrift under historisk tid (Westrin 2014). Även en möjlig boplatsslokal påträffades.

Den möjliga boplatsslokalen undersöktes därefter vid en utredning etapp 2 då 45 provgropar grävdes utan att finna spår efter mänsklig aktivitet (Andersson 2017).

Syfte och frågeställningar

Syftet med undersökningen var att med ett vetenskapligt arbetssätt undersöka, dokumentera och tolka de arkeologiska lämningar som eventuellt skulle påträffas vid schaktningsövervakningen.

Metod

Uppdraget innebar att utföra en arkeologisk schaktningsövervakning längs de berörda lämningarna där den tänka elkabeln skulle nedgrävas. Inför arbetet utfördes en utmärkning av fornlämningarna efter önskemål från entreprenören som skulle utföra markarbetet. Utmärkningen skedde den 4 december. Tanken var inledningsvis att entreprenören under grävarbetets gång skulle kontakta Arkeologgruppen AB inför varje fornlämning. Efterhand efterfrågade entreprenören om inte en arkeologisk schaktningsövervakning kunde utföras innan det egentliga markarbetet. I samråd med Länsstyrelsen den 3 december bedömdes att det var möjligt. Vid fältarbetet kunde därför fältarkeologen på plats avgöra vilka sträckor som var intressanta för schaktning och rikta schaktning för att besvara eventuella frågor som uppstod vid respektive gruvområde.

Figur 5. Inför kabelgrävningen utförde en arkeolog och grävmaskin undersökningen och grävde utvalda platser längs de berörda gruvområdena. Foto från norr.

Figur 6. Objektplan med de berörda gruvområden samt de nypåträffade lämningar som påträffades vid fältarbetet. Skala 1:30 000.

Resultat

Det arkeologiska fältarbetet resulterade i att två nya lämningar påträffades. Vidare omvärderades den antikvariska statusen hos de undersökta gruvområdena. I samband med utmärkningen av de fyra registrerade fornlämningarna påträffades även två tidigare okända lämningar, ett gruvhål (objekt 5) och en husgrund efter en kolarkoja (objekt 3).

Nr	Fornreg	Typ	Beskrivning	Status
Obj 1	L1981:7760 (Kvistbro 220:1)	Gruvområde	Gruvområde, 60x25 m (Ö-V), bestående av 2 gruvhål i norrlänt. I områdets södra begränsning finns en varphög som föreslås ingå i fornlämningen.	Fornlämning
Obj 2	L1981:4492 (Kvistbro 84:1)	Gruvområde	Gruvområde, bestående av 13 gruvhål, 4-16x2-12 meter stora, medvarierande form. Flertalet är vattenfyllda.	Fornlämning
Obj 3	-	Husgrund, historisk tid	Kraftigt övermossad. 2x1,7 meter stor fyrkantig vall med 0,9x0,7 meter stort spisröse av upplade stenar i norr.	Övrig kulturhistorisk lämning
Obj 4	L1981:8305 (Kvistbro 79:1)	Gruvhål	Gruvhål 7x6 m (Ö-V) och 0.5-1 m eter ner till vattenytan. Mindre skrotstensvarp omedelbart N-V om gruvan.	Fornlämning
Obj 5	-	Gruvhål	10x5 meter stort gruvhål i nordöstlig-sydvästlig riktning, 1 meter ned till vattenytan. Inga spår efter varp i brottet närhet.	Fornlämning
Obj 6	L1981:7905 (Kvistbro 76:1)	Gruvområde	Gruvområde 230x40-110 meter i öst-västlig riktning, bestående av 16 gruvhål.	Fornlämning

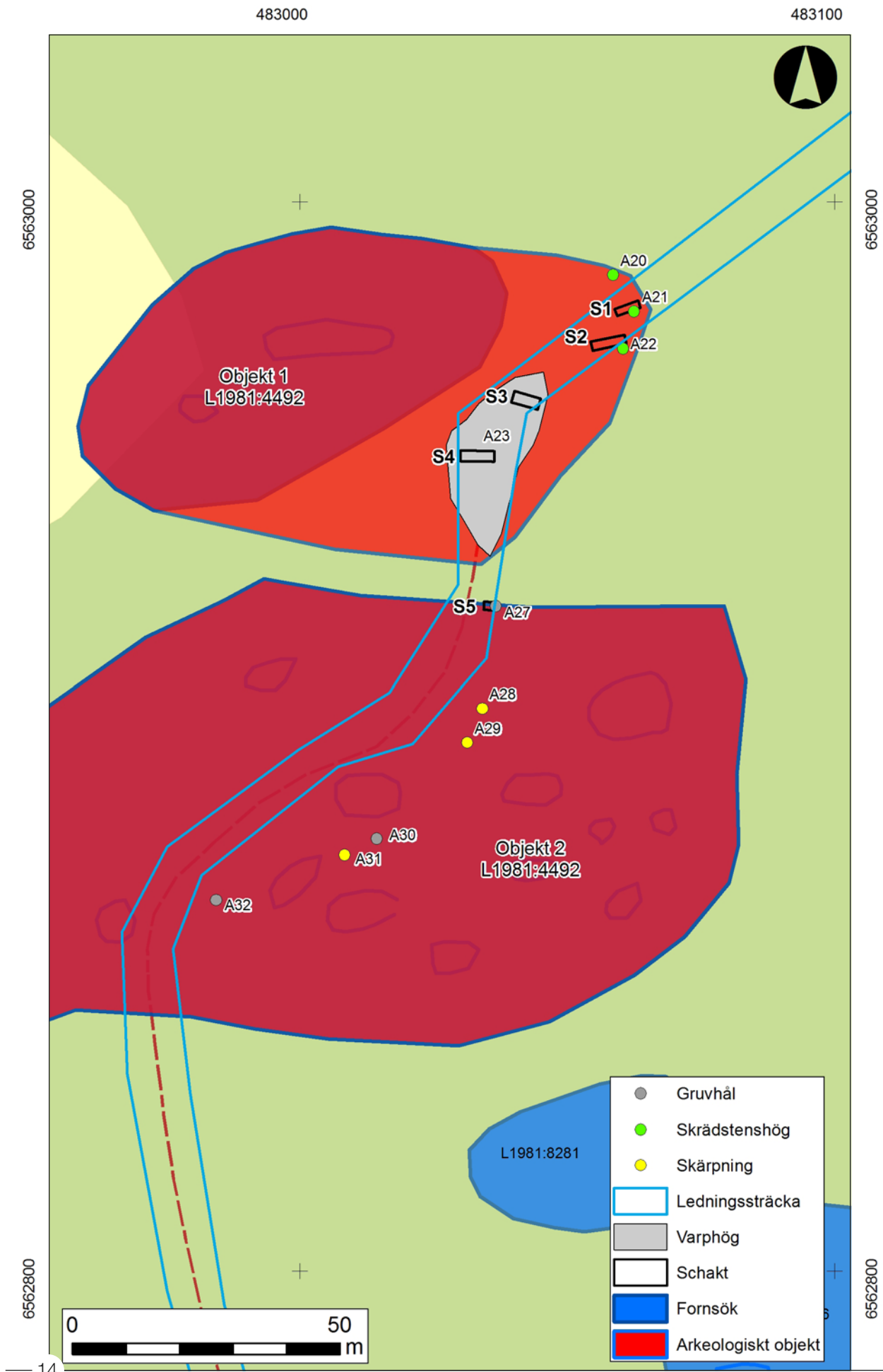
Figur 7. I schakt 3 påträffades en varphög (A23) där malm från gruvorna sovrats.

Objekt 1: L1981:7760 (Kvistbro 220:1) – gruvområde “Lundagruvorna”

Gruvområdet utgjordes av två större dagbrott belägna i en nordsluttning ned mot Stora Magertjärnen. Det planerade kabelschaktet var tänkt att grävas längs lämningens östra begränsning där ett fåtal varpstenshögar (A20, A21, A22) låg utspridda i slänten. Två högar snittades med maskin (S1, S2) vilket visade att högarna utgjordes av gråsten och därmed inte någon malmsten. Högarna var 2–6 meter i diameter och 0,5–0,9 meter höga. Stenarna var 0,1–0,4 meter stora och hade kantiga och oregelbundna ytor som tydligt visade att de var brutna från det intilliggande gruvhålet.

Öster om gruvområdet fanns en plan yta som var omkring 20×30 meter stor i nord-sydlig riktning och fungerade som en vändplats då vägen fram till gruvan avslutades här. Men vid schaktning (S3, S4) av ytan framkom att den plana ytan utgjordes av en varpstenshö. Den utgjordes av ett lager med 0,1 meter stora varpstenar som var deponerade på platsen i en solfjäderform, vilket skapat den plana ytan. Lagret var som tjockast i väster där det var upp till 0,6 meter tjockt medan det tunnade ut alltmer i öster till omkring 0,1 meter. Varpstenen tyder på att sten från de intilliggande gruvhålen har sovrats på platsen i nära anslutning till gruvhålet.

Gruvområdet Lundagruvorna “Lunnegrufvor” finns omnämnda i bergtingsprotokoll, bland annat år 1756 (se Lekebergs bergtingsprotokoll 1750-1759:5). Dateringen innebär därmed att den antikvariska bedömningen ändras från övrig kulturhistorisk lämning till fornlämning.

Figur 8. Resultatplan över objekt 1 och 2. I objekt 1 grävdes två skrädstenshögar och en varphög. Gruvområde L1981:4492 föreslås utvidgas cirka 25 meter österut.

Figur 9. Gruvhål A27 sett från norr med avverkad skog som markerar plats där ledningssträckan skulle grävas. Ledningen skulle grävas i dikesrenen öster om grusvägen.

Objekt 2: L1981:4492 (Kvistbro 84:1) – gruvområde “Lundagruvorna”

Genom gruvområdet löpte en grusväg där kabelschaktet var planerat att grävas i dikesrenen direkt öster om vägen. På grund av terrängen och de observationer som gjordes på plats utfördes inga schakt inom lämningen förutom invid ett gruvhål. Schakt 5 grävdes omedelbart väster om gruvhål A27 då landningssträckan behövde passera intill gruvhålet. I schaktet påträffades enbart skogstörv och morän.

Öster om dikesrenen utgjordes terrängen av en brant och stenig stigning och på sina ställen fanns även berg i dagen. Högre upp i terrängen, omkring 10–15 meter öster om vägen och den tänkta ledningsschaktet påträffades ett flertal skärpningar i form av små sökbrott och enstaka större dagbrott. De hade grävts i bergets sluttning och stenarna från skärpningarna hade vräkts nedför slänten och stannat upp invid dikesrenen öster om vägen.

Påträffade skärpningar och dagbrott inmättes och dokumenterades. De mätte omkring 2 meter i diameter och var 1 meter djupa och kraftigt övertorvade. Det största av dagbrotten (A30) invid vägen mätte 8×6 meter och var omkring 4 meter djupt.

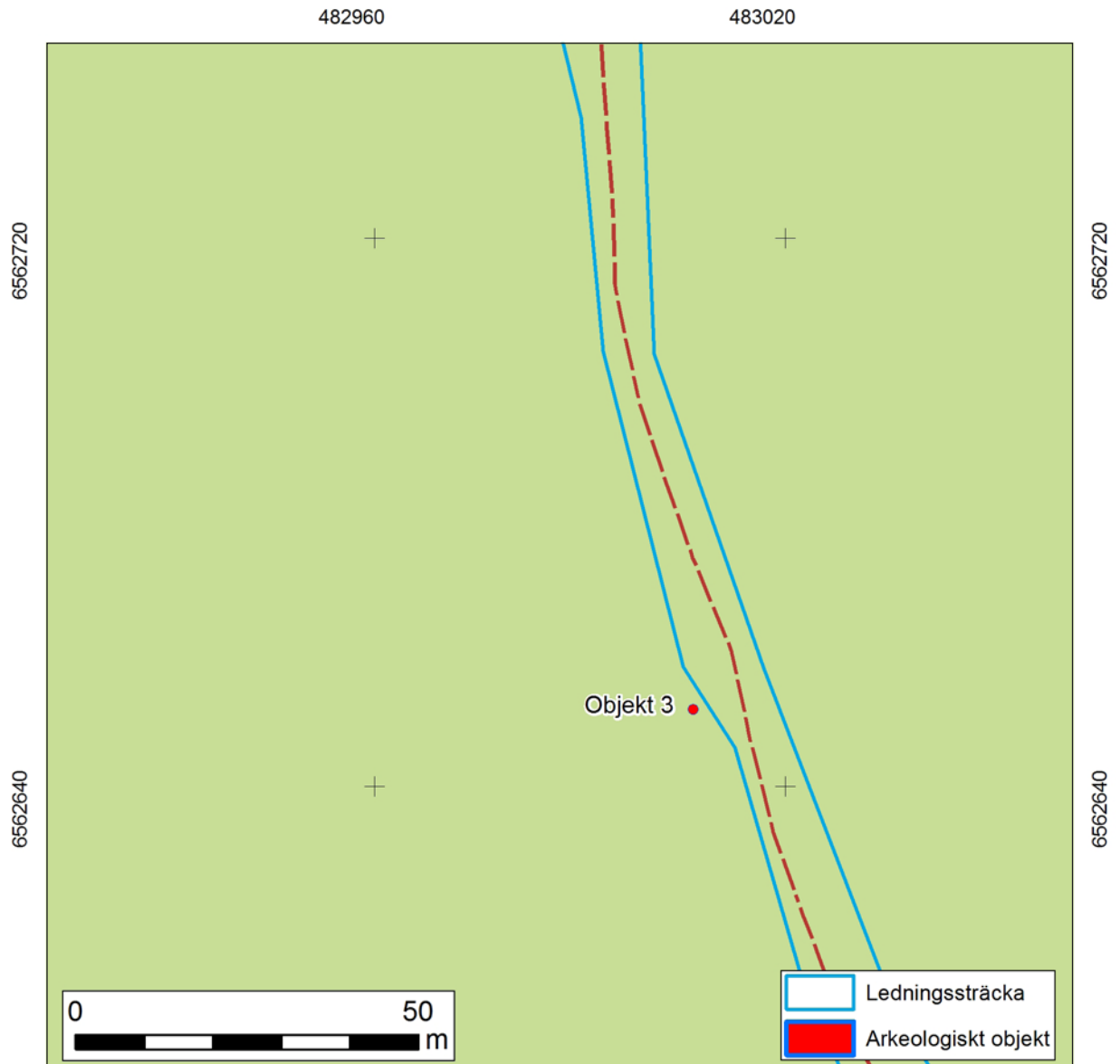
Gruvområdet Lundagruvorna “Lunnegrufvor” finns omnämnda i bergtingsprotokoll, bland annat år 1756 (se Lekebergs bergtingsprotokoll 1750-1759:5). Dateringen innebär därmed att den antikvariska bedömningen ändras från övrig kulturhistorisk lämning till fornlämning.

Figur 10. Lämningarna efter en husgrund från en kolarkoja påträffades strax väster om grusvägen. Kojan utgörs av ett spisröse (till vänster om den unga granen) och omgavs av en låg fyrkantig vall. Foto från väster.

Objekt 3: kolarkoja – husgrund, historisk tid

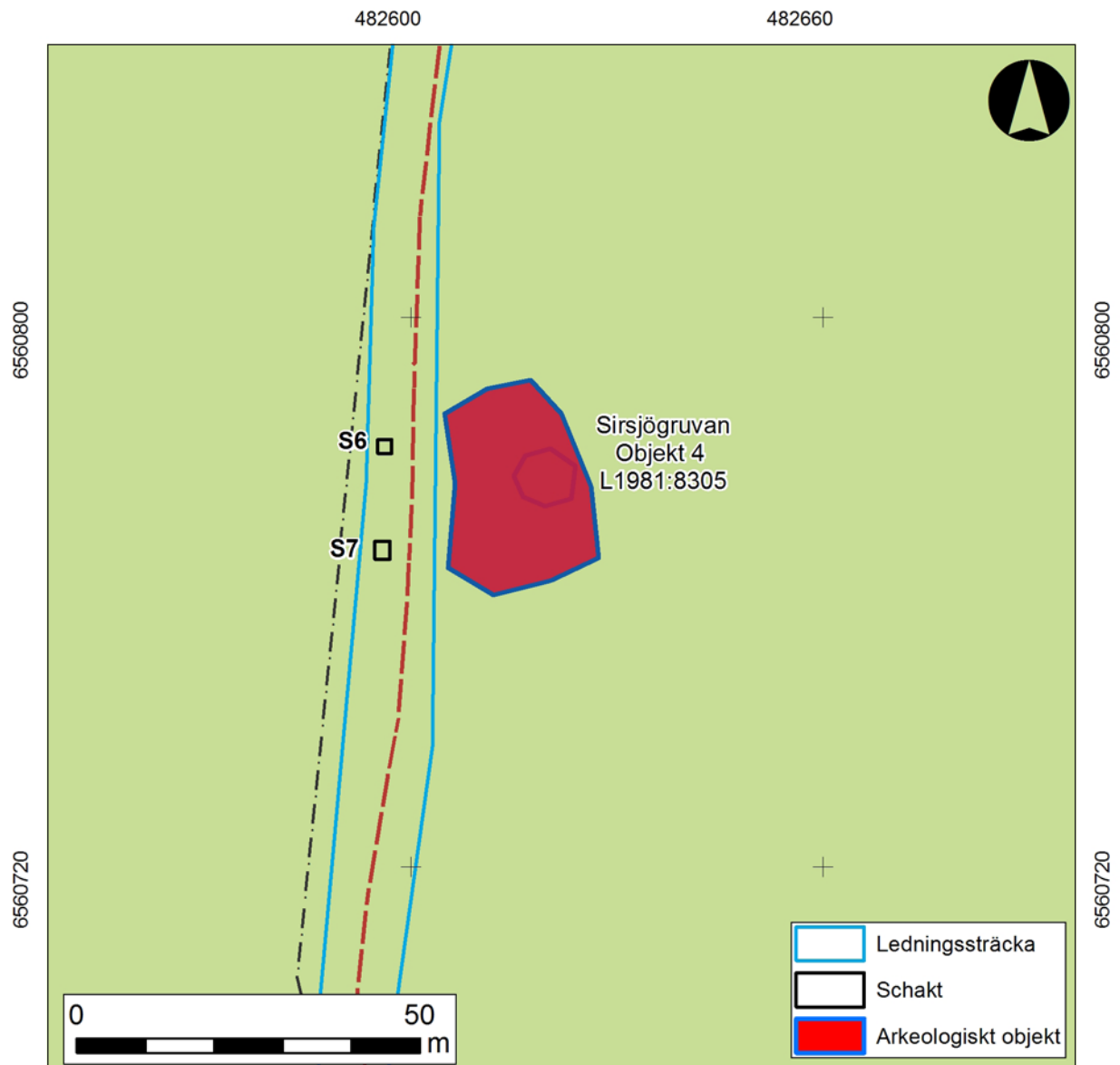
Omkring 7 meter väster om vägen, cirka 200 meter söder om Lundagruvorna, fanns lämningarna efter en kolarkoja i form av en raserad murstock med uppallade och övermossade stenar. På södra sidan om den 0,5 meter höga murstocken fanns en mossbeklädd, låg, fyrkantig vall som vittnade om kolarkojans ursprungliga väggar. Kojan mätte 1,7×2 meter med ett 0,7–0,9 meter stor fundament för murstocken. Grunden från kolarkojan hör till lämningstypen "Husgrund, historisk tid" som i detta fall härrör från en industriell verksamhet i form av kolning. Då lämningen inte kunnat dateras bedöms den som övrig kulturhistorisk lämning.

Figur 11. Objektplan över objekt 3 som utgjordes av en kolarkoja som låg strax väster om grusvägen. Skala 1:1 000.

Figur 12. Objekt 4. Gruvhålet till Sirsjögruvan påträffas omedelbart öster om grusvägen. Här sedd från väster.

Figur 13. Objektplan med objekt 4 "Sirsjögruvan" och de två schakt som grävdes väster om vägen. Skala 1:1 000.

Objekt 4: L1981:8305 (Kvistbro 79:1) – gruvhål "Sirsjötorpgruvan"

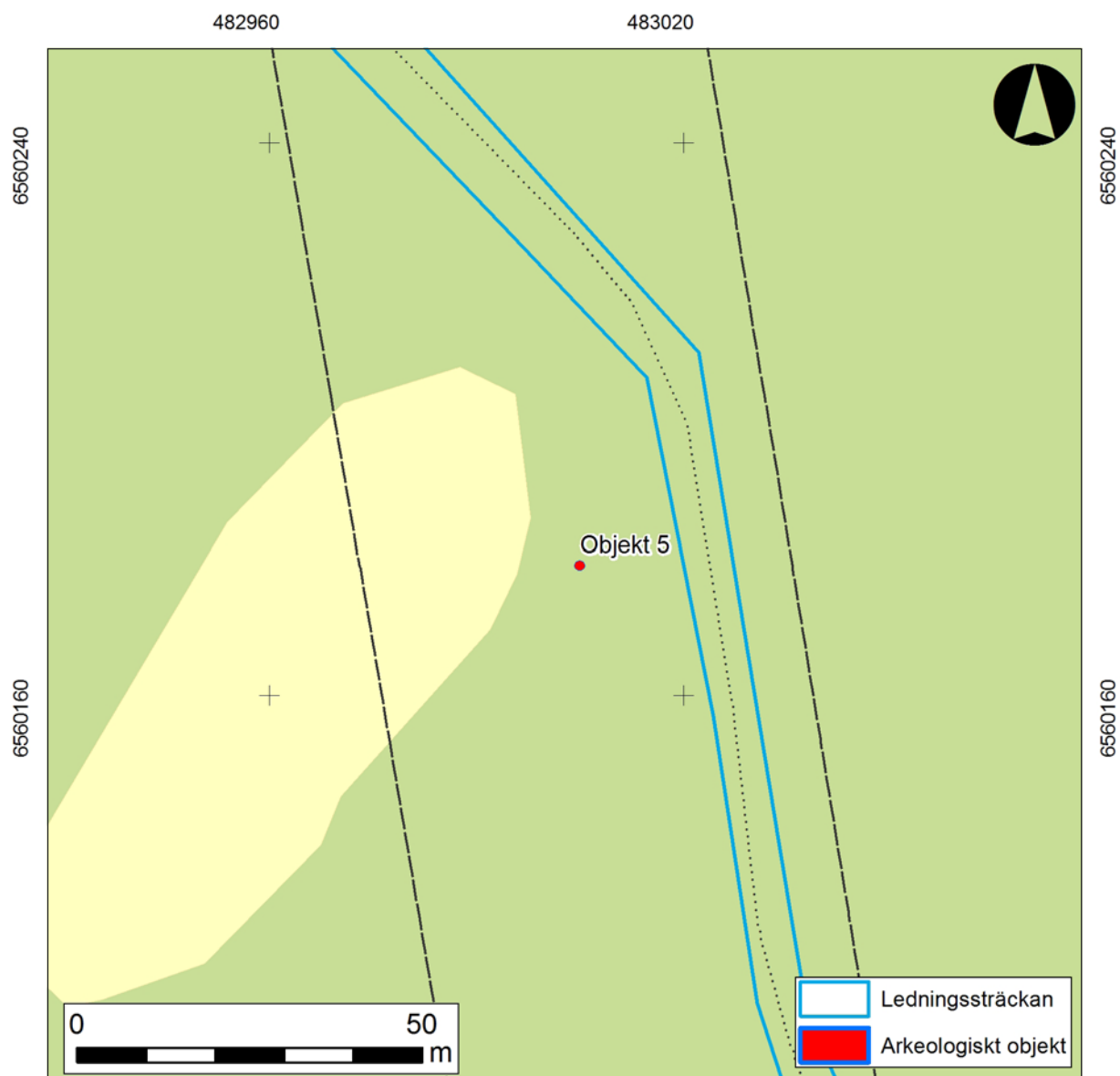
Omkring 5 meter öster om vägen, cirka 1 000 meter söder om Sirsjötorps gårdsläge, fanns gruvhålet till Sirsjötorpsgruvan. Ledningsschaktet skulle här grävas väster om vägen varvid två schakt grävdes utan att något av antikvariskt intresse påträffades. Marken i schakt 7 utgjordes av blöt sumpmark medan schakt 6 grävdes i en grusås med morän. Då gruvan finns omnämnd i bergtingsrättsprotokoll från tidigt 1800-tal förändras den antikvariska statusen från övrig kulturhistorisk lämning till fornlämning (se Lekebergs bergtingsprotokoll 1806-1819:823).

Figur 14. Objekt 5 utgjordes av ett gruvhål som inte var registrerat i Fornreg. Gruvhålet påträffades omkring 20 meter väster om en stig. Foto från söder.

Objekt 5: gruvhål

Omkring 20 meter väster om en stig som förbinder Malmvägen med vägen till Mullhyttan fanns ett oregistrerat gruvhål. Gruvhålet var omkring 10×5 meter i nordöstlig-sydvästlig riktning med omkring 1,5 meter ned till vattennivån. Sannolikt har gruvhålet varit i bruk samtidigt som gruvorna i Rymningen då de legat inom samma fastighet och befinner sig i nära anslutning till varandra (280 meter). Den bör därför dateras vara samtida med dem och därmed utgöra fornlämning.

Figur 15. Objektplan med objekt 5 som låg i en västslänt omkring 20 meter väster om en stig. Skala 1:1 000.

Figur 16. Varphög (A41) som fanns inom västra delen av objekt 6.
Foto från söder.

Figur 17. Gruvhål inom objekt 6.
Foto från väster.

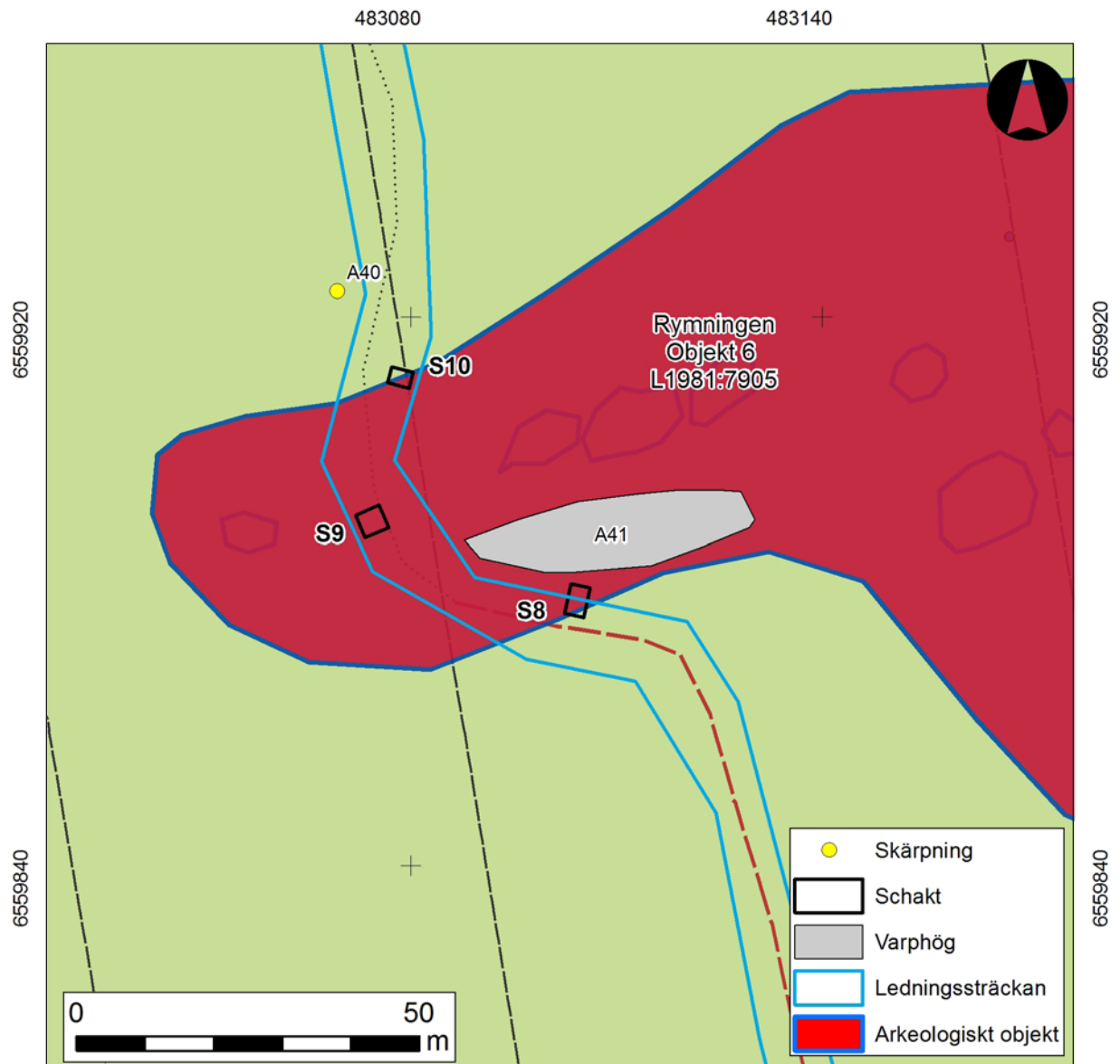

Figur 18. Schakt 9 utgjordes av varpsten som fanns som ett 0,1 meter tjockt lager i schakt 8, 9 och 10.
Foto från sydväst.

Objekt 6: L1981:7905 (Kvistbro 76:1) - gruvområde "Rymningen"

I gruvområdet Rymningen i söder grävdes tre schakt längs den tänka ledningssträckan.

Terrängen var kuperad väster om gruvområdet och utgjordes av en svag väst- och sydvästslänt med blottade klipp hållar. Söder om gruvområdet fanns en grusväg från Mullhyttan som avslutades med en vändplan söder om gruvområdet. En meterhög varpstenshöj som mätte 20×30 meter i öst-västlig riktning, med plan yta fanns vid gruvområdets södra del, invid vändplanen.

Figur 19. Objektplan med objekt 6. Skala 1:1 000.

Landningssträckan rundade varpstenshögens södra och västra sida och passerade gruvområdet genom dess smalaste del. Gruvområdet berördes därmed i en mycket ringa omfattning av ledningen. Tre schakt (S8, S9, S10) grävdes i syfte att undersöka stratigrafien längs ledningsdragningen. Marken i schakten utgjordes av ett 0,1 meter tjockt lager grus och skrädsten innan naturlig moränmark tog vid. En stor yta runt varphögen (A41) utgjordes därmed av ett lager varpsten, som troligen fungerat som en stabil och packad arbetsyta. Norr om gruvområdet utgjordes terrängen av blottade berghällar. Gruvområdet Rymningen finns omnämnd i bergtingsprotokoll från mitten av 1700-talet (se Lekebergs Bergtingsprotokoll 1766-1775:655). Dateringen innebär därmed att den antikvariska bedömningen ändras från övrig kulturhistorisk lämning till fornlämning.

Tolkning

Den övergripande bilden visar att de gruvor som berörts vid arbetet kan dateras till historisk tid, kring 1700- och 1800-talet då samtliga registrerade gruvor finns omnämnda i bergtingsprotokollen under denna tid. Det kan givetvis inte uteslutas att gruvorna kan vara ännu äldre då enbart en snabb sökning av bergtingsprotokollen utfördes inom tidsramen för detta projekt.

Förutom de fyra berörda gruvområdena påträffades två nya lämningar i form av en kolarkoja (objekt 3) och ett gruvhål (objekt 5).

Den påträffade kolarkojan (objekt 3) är ett typiskt resultat av de binnäringar som uppstått som ett resultat av gruvornas och hyttornas verksamhet. Kolet behövdes vid såväl gruvdriften som vid hyttornas ässjor.

Gruvhålet (objekt 5) var beläget omkring 270 meter norr om Gruvområdet "Rymningen" (objekt 6) och utgör sannolikt en del av dess gruvområde då de befunnit sig inom samma fastighet enligt häradskartan från år 1864–67. Den bedöms därmed som fornlämning.

Att använda sovrad varpsten för att skapa bärkraftiga markunderlag såsom i objekt 1 och 6 har observerats även vid andra undersökningar vid gruvmiljöer. Bland annat vid Åmmebergs kopparvaskeri (L1982:9775) (Bergold, Ekholm & Rönngren 2015:99) där ett lager med varpsten hade deponerats kring ett område som skulle bära kraftiga fundament och träbockar, vilka hörde till ett vaskverk och hjulhus. Vid objekt 6 hade även varpstenen använts för att anlägga husgrunder i varphögen (se L1981:7818).

Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen

Syftet med undersökningen var att med ett vetenskapligt arbetssätt undersöka, dokumentera och tolka de arkeologiska lämningar som eventuellt skulle påträffas vid schaktningsövervakningen.

Arbetet resulterade i att den antikvariska statusen hos samtliga berörda, registrerade gruvområden omvärderades till att bli fornlämningar då de utifrån skriftligt källmaterial kunde dateras vara äldre än år 1850. I ett fall föreslås ett fornlämningsområde (objekt 1) utvidgas cirka 20 meter österut då lämningar tillhörande gruvan påträffades utanför gruvområdets ursprungliga yta.

Schaktning utfördes inom eller invid tre av de berörda gruvområdena varvid de dokumenterades och tolkades.

Vidare påträffades två nya lämningar under fältarbetets gång i form av ett gruvhål (objekt 5) och en husgrund från en kolarkoja (objekt 3), där gruvhålet bedöms som fornläming och kolarkojan som övrig kulturhistorisk lämning.

Referenser

Tryckta källor

Andersson, F. 2017. *En kolbotten vid Mörtljärn*– Arkeologisk utredning, etapp 2. Knista och Kvistbro sn. Lekebergs kommun, Närke, Örebro län. SAU rapport 2017:17.

Bergold, H. Ekholm, T. Rönngren, J. *Johannesborgs vaskverk* – RAÄ Hammar13:1, Åmmestorp 1:7, Hammar socken, Askersunds kommun, Närke. Arkeologgruppen AB rapport 2015:18.

Westrin, K. 2014. *Kronoberget* – Arkeologisk utredning etapp 1. Storsjön 1:2 m.fl., Knista och Kvistbro sn. Lekebergs kommun, Närke, Örebro län. SAU rapport 2014:33.

Kartor

Häradsekonomiska kartan 1864-67. Riksarkivets allmänna kartverks arkiv. Akt: Gammelhyttan J112-64-3.

Arkivmaterial

Bergsmästaren i Nora m.fl. bergslag

Lekebergs bergtingsrättsprotokoll (domböckerna)

År 1750–1759, sid 5.

År 1766–1775, sid 655.

År 1806–1819, sid 823.

Bilagor

Bilaga 1. Schakttabell

Schaktnr	Storlek/m	Djup/m	Beskrivning
1	5x1,5	0,5	Snittning av skrädhög A21. Skrädhögen 0,5 meter hög, anlagd på skogstörv.
2	6,5x1,5	0,9	Snittning av skrädhög A22. Skrädhögen 0,9 meter hög, anlagd på skogstörv.
3	5,2x1,5	0,1	Under skogstörv fanns 0,1 meter tjockt lager sovringssten <0,1 meter stora. I botten var berg i dagen.
4	6,2x1,5	0,6	Under skogstörv var upp till 0,6 meter tjockt lager med varpstenar 0,1-0,4 meter stora, med mestadels 0,1 stora stenar. Lagret var tjockast i väst och tunnade ut mot öst.
5	1,5x1,5	0,2	Schakt väster om gruvhål A27. Utgjordes av väggrus och sand som deponerats över morän.
6	1,5x1,5	0,1	Skogstörv överst medsandig morän i botten.
7	1,5x1,5	0,1	Skogstörv överst med blöt vattendränkt moränmark i schaktbotten.
8	5x1,5	0,2	0,1 meter tjockt lager varpsten som ligger på morän.
9	4x1,5	0,2	0,1 meter tjockt lager varpsten som ligger på morän.
10	5x1,5	0,2	0,1 meter tjockt lager varpsten som ligger på morän.

Bilaga 2. Anläggningstabell

Anr	Typ	Storlek/m	Beskrivning
A20	Skrädstenshög	2 meter i diameter	Välvd skrädstenshög 0,5 meter med löst packade stenar.
A21	Skrädstenshög	2,2 meter i diameter	Välvd skrädstenshög 0,5 meter med löst packade stenar. Ingen malmförekomst i stenen och utgörs därmed av brytstenar från intilliggande brott.
A22	Skrädstenshög	2,2 meter i diameter	Välvd skrädstenshög 0,5 meter med löst packade stenar. Ingen malmförekomst i stenen och utgörs därmed av brytstenar från intilliggande brott.
A23	Varphög	35x15	Varphög med plan yta, deponerad i västsluttning. Består av 0,1-0,4 meter stora stenar men främst 0,1 meter stora stenar. Högen är djupast i dess västliga begränsning där den är omkring 0,6 meter djup och tunnare ut mot öster.
A27	Gruvhål	5x3	Vattenfyllt gruvhål hörande till L1981:4492, Objekt 2. Vatten vid 1 meters djup.
A28	Skärpning	2x1	Mindre övertorvad skärpning 0,1 meter djup.
A29	Skärpning	2x1	Mindre övertorvad skärpning 0,1 meter djup.
A30	Gruvhål	8x6	Gruvhål, 4 meter djup med sluttande sidor, ej vattenfyllt.
A31	Skärpning	2x1	Mindre övertorvad skärpning 0,1 meter djup.
A32	Gruvhål	5x3	Gruvhål vattenfyllt vid 2 meters djup, sluttande sidor.
A40	Skärpning	3x2	Övertorvad skärpning 0,1 meter djup.
A41	Varphög	40x10	Omkring 1 meter hög varphög med plan yta. Sluttande sidor. I omgivande schakt fanns 0,1 meter tjockt lager varpsten vilket tyder på att varpsten täcker en stor yta av området.

Arkeologgruppen AB

RAPPORT 2019:24

